

کلونینگ، بیان و خالص سازی آنزیم لیپاز جهش یافته *Geobacillus*

Pichia pastoris thermocatenulatus در مخمر

Cloning, expression and purification of mutated form of *Geobacillus thermocatenulatus* lipase in *Pichia pastoris*

مژده السادات غفوری^{۱*}، علی اصغر کارخانه^۱، محمدرضا عظیمی^۲، باقر یخچالی^۱، مهدی شمس آرا^۱

۱- به ترتیب دانشجوی کارشناسی ارشد، استادیار، دانشیار، استادیار، پژوهشگاه ملی مهندسی ژنتیک و زیست فناوری
۲- استادیار، دانشگاه زنجان

Ghafoori MS^{*1}, Karkhaneh AA¹, Azimi MR², Yakhchali B¹, Shamsara M¹

1. MSc Student, Assistant Professor, Associate Professor, Assistant Professor, National Institute of Genetic Engineering and Biotechnology (NIGEB)
2. Assistant Professor, Zanjan University, Zanjan, Iran

* نویسنده مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: mojdeh.ghafoori@gmail.com

(تاریخ دریافت: ۹۱/۱۲/۲ - تاریخ پذیرش: ۹۲/۱۲/۱۱)

چکیده

لیپازها یکی از پرکاربردترین آنزیم‌ها در صنایع بیوتکنولوژی و شیمی آلی هستند به طوری که به عنوان سومین آنزیم صنعتی اهمیت فراوانی داشته و مطالعات بسیاری بر روی آنها در حال انجام می‌باشد. لیپازهای باکتریایی از خانواده α/β هیدرولازها بوده که تری‌گلیسریدها را در حدفصل آب و چربی کاتالیز و هیدرولیز می‌کنند. اغلب لیپازهای گرمادوست پایداری بالایی در دماهای بالا و حلال‌های آلی نشان می‌دهند و به همین علت در بررسی‌های ساختاری و کاربردهای صنعتی در مرکز توجه قرار گرفته‌اند. مقایسه ساختاری α/β هیدرولازها با لیپازهای باسیلوس نشان داده که دمین X_3 طی تکامل وارد ساختار لیپازهای باسیلوس شده است. در این تحقیق دمین X_3 از ساختار ژن لیپاز باکتری *Geobacillus thermocatenulatus* به منظور بررسی اثر آن بر فعالیت آنزیم با روش SOE-PCR حذف شد. ژن جهش‌یافته *btl2* در وکتور کلونینگ pPTZRT/57 و سپس وکتور بیانی pPICZαB کلون و پس از خطی شدن با روش الکتروپوریشن به مخمر *Pichia pastoris* GS115 انتقال داده شد. مخمر نوترکیب *Pichia pastoris* در محیط YPD کشت داده و با افزودن متانل به محیط کشت بیان لیپاز القا شد. بررسی محیط کشت با الکتروفورز SDS-PAGE و تست بارانیتروفنیل پالمیتات تولید و ترشح لیپاز به محیط کشت را تایید کرد. لیپاز ترشچی در محیط کشت توسط یک مرحله کروماتوگرافی تعویض یونی خالص شد و آنزیم با روش وسترن بلات تایید شد. بررسی‌ها نشان داد که آنزیم لیپاز جهش‌یافته BTL2 به خوبی توسط مخمر *Pichia pastoris* بیان و به خارج سلول ترشح می‌شود. نتایج نشان داد که *Pichia pastoris* احتمالاً سیستمی مطلوب در بیان بسیاری از پروتئین‌های نوترکیب در صنعت است.

واژه‌های کلیدی

ژن BTL2

کلونینگ

لیپاز

Geobacillus thermocatenulatus
Pichia pastoris

مقدمه

استفاده از فرایندهای آنزیمی به تمدنهای باستانی برمی گردد. امروزه، حدوداً ۴۰۰۰ آنزیم شناسایی شده و حدود ۲۰۰ آنزیم کاربرد تجاری دارند و اکثراً از منابع میکروبی حاصل شده اند. تا دهه ۱۹۶۰، فروش کلی آنزیم ها سالانه فقط چند میلیون دلار بود، اما تجارت آن به طور چشمگیری رشد کرده است (Godfrey and West 1996). دانش آنزیم شناسی پیشرفت مهمی در صنعت زیست فناوری ایجاد کرد به طوری که در سال ۲۰۰۰ تجارت صنعتی آنزیم ها نزدیک به ۱/۵ میلیارد دلار رسید (Gupta et al. 2004). تخمین زده می شود که بازار جهانی آنزیم های صنعتی با نرخ رشد سالانه ۶ درصد در طول یک دوره پیش بینی ۵ ساله از ۳/۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ به ۴/۴ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۵ برسد (BCC Research Biotechnology Report 2002). به علت پیشرفت و گسترش دانش تولیدات بیوشیمیایی، فرایندهای تخمیری و روش های بازیافت، تعداد زیادی از آنزیم ها می توانند به سهولت تولید شوند. فرایندهای آنزیمی ذخیره کننده انرژی بوده و وسعت تخریب دمایی را کاهش می دهند. همچنین به علت آنکه آنزیم ها می توانند واکنش های مختلفی را کاتالیز کنند، تعداد آنزیم هایی که در تجارت استفاده شده اند هر روزه افزایش می یابد (Sharma et al. 2001) و تولید آنزیم ها به صورت خالص، در مقیاس وسیع و با ویژگی های بهینه شده بسیار مورد توجه قرار گرفته است. استفاده از فناوری DNA نو ترکیب فرایندهای دست ورزی ژن را بهبود بخشیده و تجاری سازی آنزیم هایی که پیش از این نمی توانستند تولید شوند را فراهم کرده است. علاوه بر این پیشرفت های اخیر در زیست فناوری، با معرفی مهندسی پروتئین و تکامل هدفمند، انقلابی در پیشرفت آنزیم های تجاری ایجاد کرده است (Kirk et al. 2002). این پیشرفت ها امکان تولید آنزیم هایی با فعالیت های جدید و یا سازگاری نسبت به شرایط جدید واکنش را فراهم کرده و موجب شده کاربردهای صنعتی آنزیم ها بسیار گسترده شود.

بخش عمده تجارت آنزیم های صنعتی توسط آنزیم های هیدرولیتیک همچون پروتئازها، آمیلازها، آمیلازها، استرازها و لیپازها تصرف شده است. در بین آنزیم ها، لیپازها از اهمیت بیشتری برخوردارند (Houde et al. 2004). بر اساس میزان

فروش کل، لیپازها بعد از پروتئازها و کربوهیدرازها به عنوان سومین گروه بزرگ آنزیم ها شناخته شده اند. استفاده تجاری لیپازها یک میلیارد دلار است که گستره متنوعی از کاربرد در صنایع مختلف از جمله تولید شوینده ها، صنایع غذایی، دارو سازی، کشاورزی و ... را شامل می شود. اخیراً لیپازها بسیار مورد توجه قرار گرفته طوری که این افزایش توجه، با افزایش حجم اطلاعات در مورد لیپازها در مقالات منتشر شده همراه بوده است. توجه به این گروه از آنزیم ها به علت بررسی نقش آنها در بیماریزایی و افزایش استفاده آنها در کاربردهای زیست فناوری می باشد. لیپازها به علت فعالیت تحت شرایط معمولی، پایداری بسیار بالا در محلول های آلی، نشان دادن اختصاصیت سوبسترای گسترده کاتالیزورهای زیستی ارزشمندی هستند (Hasan et al. 2006). همچنین این آنزیم ها به سهولت در مقادیر زیاد موجود هستند به علت آنکه بسیاری از آنها با بازده بالا از ارگانسیم های میکروبی، به ویژه قارچ ها و باکتری ها حاصل شده و ساختار کریستاله این لیپازها بدست آمده، که طراحی روش های مهندسی هدفمند را تسهیل می کند. آنها معمولاً به کوفاکتور نیاز ندارند و هنگام کاتالیز واکنش های جانبی انجام نمی دهند. این ویژگی ها لیپازها را به عنوان گروهی از کاتالیزورهای حیاتی با کاربرد بسیار متنوع در شیمی آلی قرار می دهد (Jaeger and Eggert 2002). لیپازها EC (3.1.1.3) یا تری اسیل گلیسرول ها هیدرولیز و سنتز انواع روغن های طبیعی، تری گلیسریدها و استرهای اسیدهای چرب را کاتالیز می کنند و به طور گسترده ای در گیاهان و جانوران، همچنین در میکروارگانسیم ها پراکنده شده اند. اما پرمصرف ترین لیپازها از لحاظ تجاری لیپازهای با منشا میکروبی بوده که بیشتر باکتریایی، مخمری و قارچی هستند (Li and Zong 2001). خصوصاً لیپازهای باکتریایی نقش مهمی در تجارت دارند. تقاضا برای کاتالیزورهای حیاتی و استفاده از آنها در فرایندهای صنعتی زیاد است. آنزیم ها نه تنها باید به طور موثر واکنش مورد نظر را کاتالیز کنند بلکه باید در شرایط دشوار واکنش مثل درجه حرارت بالا، حلال های آلی، pH بالا و شرایط اکسیداتیو پایدار باشند. تولید آنزیم ها و هزینه های خالص سازی آنها باید پایین باشد. اما، همواره عملکرد آنزیمی که در واکنش معینی فعال است برای استفاده در فرایندهای صنعتی مناسب و کافی نیست

روی (x3 و x5) علاوه بر جایگاه اتصال کلسیم اضافه شده است. مقایسه ساختار آنزیم BTL2 با α/β هیدرولازها نشان می‌دهد دمین x3 که احتمال می‌رود در پایداری دمای آنزیم اثر داشته باشد در α/β هیدرولازها وجود ندارد و در طی تکامل وارد ساختار لیپازهای باسیلوسی شده است. لذا هدف از انجام این پژوهش حذف دمین x3 با استفاده از روش مهندسی پروتئین، کلون‌سازی و بیان ژن نو ترکیب لیپاز BTL2 در مخمر *Pichia pastoris* می‌باشد. اخیراً لیپازهای بسیاری به صورت پروتئین خارج سلولی در پیکیا پاستوریس بیان شده‌اند. با توجه به اهمیت آنزیم لیپاز در صنایع گوناگون کار بر روی مهندسی پروتئین، کلون‌سازی و بیان آنزیم فوق ضروری به نظر می‌رسد. بدین منظور دستیابی به روش مناسبی که قادر به فراهم کردن شرایطی مناسب برای تولید آنزیم تغییر یافته مطلوب و خالص سازی آسان‌تر باشد، ضروری است.

مواد و روش‌ها

میکروارگانیزم‌ها و پلاسمیدهای مورد استفاده
باکتری *Geobacillus thermocatenulatus* (BTL2) (شرکت DSMZ)، باکتری *E. coli* سویه Top10 (شرکت اینویترژن^۴)، مخمر *Pichia pastoris* سویه GS115 (شرکت اینویترژن)، پلاسمیدهای pTZ57R/T (فرمتاز) و pPICZαB (اینویترژن) کلونینگ ژن لیپاز جهش یافته

به منظور انجام مطالعات بیوانفورماتیکی، پیشگویی ساختار پروتئین و طراحی آغازگرهای اختصاصی جهت حذف دمین x3 از ژن لیپاز، ابتدا توالی ژن لیپاز *G. thermocatenulatus* (btl2) از مرکز ملی اطلاعات بیوتکنولوژی^۵ (NCBI) با شماره X95309 در GeneBank گرفته شد. ژن لیپاز BTL2 باسیلوس ترموکاتنولاتوس با آغازگرهای مناسب تکثیر و در پلاسمید pTZRT/57 کلون شد. سپس با روش SOE-PCR و با استفاده از آغازگرهای جهش‌زا دمین x3 حذف شد- طی سه مرحله PCR متوالی، یک جفت آغازگر اختصاصی و یک جفت آغازگر همپوشان جهت اعمال جهش دمین x3 حذف شد. ابتدا توسط PCR اول توالی

(Bornscheuer et al. 2002). مهندسی پروتئین می‌تواند پاسخ-گوی تقاضای استفاده از کاتالیزورهای حیاتی باشد. امروزه مهندسی پروتئین به یکی از ابزارهای قدرتمند در زمینه زیست-فناوری تبدیل شده است طوری که با بهره‌گیری از تکنولوژی DNA نو ترکیب بر محدودیت‌های آنزیم‌های طبیعی غلبه کرده و ویژگی‌های مطلوب موردنظر را با توجه به نیاز مصرف‌کننده و فرآیندهای صنعتی در آنها به وجود می‌آورد (Derwenda et al. 1992). همچنین به علت آنکه میزان لیپازی که از میکروارگانیزم-های حرارت دوست به دست می‌آید کم بوده و از نظر اقتصادی برای کاربردهای صنعتی مقرون به صرفه نخواهد بود پژوهشگران به دنبال میزبان‌های مناسبی هستند که بتوانند ژن‌های مربوط به این نوع لیپازها را در آنها کلون و مقادیر بالایی از آنزیم را توسط آنها تولید کنند (Leow et al. 2007). امروزه مخمر متیلوتروف پیکیا پاستوریس^۱ به طور گسترده‌ای برای بیان خارج سلولی بسیاری از لیپازها به ویژه انواع نو ترکیب استفاده می‌شود. دارا بودن ویژگی‌هایی همچون راه‌انداز قوی برای القای بیان ژن خارجی، محیط کشت ساده، توانایی تاخوردگی در پروتئین، تغییرات پس از ترجمه و دستکاری ژنتیکی آسان و ... باعث شده تا این مخمر به میزبانی ایده‌آل برای بیان پروتئین‌ها تبدیل شود (Daly and Hearn 2005).

در سال‌های اخیر تقاضای زیادی برای آنزیم‌های مقاوم به حرارت در زمینه‌های صنعتی ایجاد شده است لیپازهای مقاوم به حرارت و قلیادوست، اخیراً در جنس جدیدی به نام *Geobacillus* زیرخانواده I.5 مجدداً طبقه‌بندی شده‌اند. باکتری *Geobacillus thermocatenulatus* حرارت دوست (گرم مثبت، هوازی، میله‌ای شکل)، دو لیپاز^۲ BTL1 و BTL2^۳ با اندازه‌های متفاوت تولید می‌کند. BTL2 یک پروتئین ۴۳ kD است که در دماهای میانی (۵۰°C)، pH قلیایی (۹-۱۱)، و در محلول‌های آلی (۲-پروپانول، استون، متانول) پایداری دارد (Carrasco-Lo'pez et al. 2009). BTL2 ساختاری مشابه با α/β هیدرولازها دارد که دارای ۸ صفحه بتای مرکزی بوده که توسط مارپیچ‌های آلفا احاطه شده است. اما در ساختار لیپاز BTL2 دمین جایگاه اتصال فلز

^۱ *Pichia pastoris*

^۲ *Bacillus thermocatenulatus* 1 (BTL1)

^۳ *Bacillus thermocatenulatus* 2 (BTL2)

^۴ Invitrogen

^۵ National Center of Biotechnological Information

۲۴ ساعت متانل در غلظت نهایی ۰/۵ درصد اضافه شد. در حین آنکه هر ۲۴ ساعت ۰/۵ درصد متانول به محیط اضافه می‌شد، دو میلی‌لیتر از محیط کشت برای تعیین رشد سلولی و تعیین فعالیت لیپاز برداشته می‌شد. بررسی بیان در کلون‌های نو ترکیب القا شده با استفاده از تست پارانیتروفیل پالمیتات (pNPP) انجام شد. برای تفکیک و تعیین جرم مولکولی پروتئین‌ها، از الکتروفورز با ژل SDS-PAGE استفاده شد. به منظور خالص‌سازی پروتئین‌ها از ستون تعویض یونی استفاده شد. رسوب سلولی توسط سانتریفوژ کاملاً از سوپرناتانت جدا شد. محیط کشت حاوی لیپاز از ستون حاوی DE52 که با بافر فسفات میلی‌مولار در pH به تعادل رسیده بود، عبور داده شد و در نهایت با توسط نمک کلرید سدیم ۵۰۰ میلی‌مولار شستشو صورت گرفت و سپس فراکشن‌های حاصل جمع‌آوری شد و با ژل SDS-PAGE بررسی شد. برای تایید پروتئین لیپاز BTL2 (لیپاز جهش‌یافته)، ابتدا ژل الکتروفورز از لیپاز در حضور شاهد‌های مثبت و منفی تهیه شد. سپس ژل با ایمونوبات با استفاده از آنتی‌بادی ضد لیپاز تهیه شده از خرگوش بررسی شد.

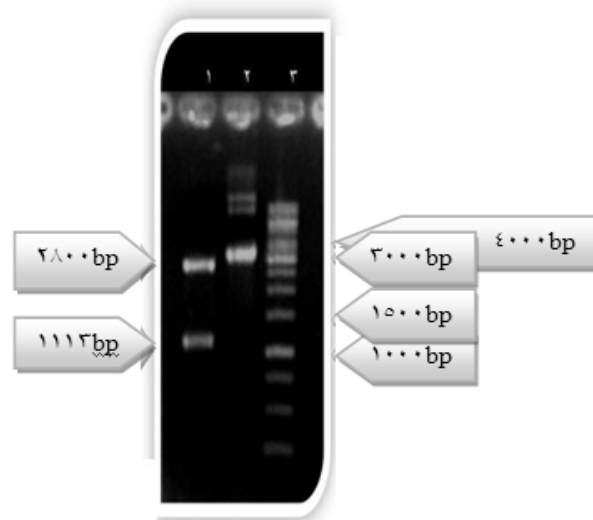
نتایج و بحث

به منظور بررسی اثر دمن X3 بر فعالیت آنزیمی لیپاز، این دامنه با روش SOE-PCR حذف شد. اعمال حذف مورد نظر با استفاده از توالی‌یابی DNA تایید شد. پس از کلونینگ ژن جهش‌یافته *btl2* (۱۱۱۹ bp) در پلاسمید pTZ57R/T، صحت کلونینگ با واکنش هضم آنزیمی (شکل ۱) و PCR (شکل ۲) و روش تعیین توالی تایید شد. سپس ژن جهش‌یافته *btl2* در وکتور بیانی pPICZaB (۳۶۰۰ bp) تحت کنترل راه‌انداز AOX1 کلون شد. تایید کلونینگ به روش هضم آنزیمی با استفاده از آنزیم‌های *PstI* و *XbaI* و PCR انجام شد. جهت انتقال ژن *btl2* تغییر یافته به مخمر *Pichia pastoris* GS115 وکتور نو ترکیب pKGH-PX3 با آنزیم *SacI* خطی شد و با الکتروپوریشن به سلول‌های مستعد مخمر انتقال یافت. برای تایید تراخیخت شدن مخمر از PCR استفاده شد که علاوه بر حضور ژن در ژنوم مخمر، فنوتیپ آن را نیز مشخص می‌کند (شکل ۳). همان‌گونه که پیش از این اشاره شد برای تعیین

نوکلئوتیدی قبل از ماریپج X3 با جهش در انتهای ۳' توالی تکثیر شد و در PCR دوم توالی نوکلئوتیدی بعد از توالی ماریپج X3 با جهش در ابتدای ۵' این توالی تکثیر شد. سپس از خصوصیت همپوشانی انتهای محصول PCR اول و ابتدای محصول PCR دوم استفاده و محصول هر دو PCR بدون استفاده از آنزیم لیگاز در PCR سوم به یکدیگر متصل شد، و مجدداً ژن لیپاز جهش‌یافته *btl2* در وکتور کلونینگ pPTZRT/57 کلون شد. وکتور نو ترکیب pKGH-TX3 به باکتری *E. coli* TOP10 انتقال داده شد و سلول‌های نو ترکیب بر روی پلیت LB حاوی آمپی سیلین، X-Gal و IPTG انتخاب شدند. پس از تایید صحت کلونینگ با روش‌های هضم آنزیمی، PCR و تعیین توالی، ژن *btl2* جهش‌یافته با آنزیم‌های *PstI* و *XbaI* از وکتور نو ترکیب pKGH-TX3 خارج و در وکتور بیانی pPICZaB بریده شده با آنزیم‌های فوق کلون شد. سپس وکتور نو ترکیب pKGH-PX3 به باکتری *E. coli* TOP10 انتقال داده شد و بر روی محیط LB کم نمک (۰/۵ درصد نمک) حاوی ۲۵ µg/ml آنتی‌بیوتیک ژئوسین غربال شد.

انتقال پلاسمید نو ترکیب pKGH-PX3 به مخمر *pichia pastoris* پلاسمید pKGH-PX3 با آنزیم *SacI* خطی شد، و به وسیله الکتروپوریشن (طبق دستورالعمل دستگاه) به درون *P. pastoris* GS115 انتقال و در پلیت YPD (یک درصد عصاره مخمر، دو درصد پپتون، دو درصد گلوکز، دو درصد آگار) حاوی ۲۵ µg/ml آنتی‌بیوتیک ژئوسین کشت داده شد. پلیت در دمای ۲۸ درجه سانتی‌گراد قرار داده شد تا کلونی‌ها ظاهر شوند. کلون‌های دارای فنوتیپ Mut^+ با کشت بر روی دو محیط MMH (۱/۳۴ درصد YNB، 4×10^{-5} بیوتین و ۰/۵ درصد متانول) و MDH (۱/۳۴ درصد YNB، 4×10^{-5} بیوتین و دو درصد گلوکز) شناسایی و با واکنش PCR با استفاده از آغازگرهای AOX تایید شدند.

بیان لیپاز جهش یافته در مخمر *Pichia pastoris* یک کلون از کلونی‌های نو ترکیب Mut^+ پیکیا پاستوریس در ml ۱۰۰ محیط YPG به مدت ۲۴ ساعت، دمای ۳۰ درجه و دور rpm ۲۰۰ کشت داده شد. پس از ۷۲ ساعت گرماگذاری، محیط کشت سانتریفوژ شد و رسوب سلول‌ها در محیط BMMH (۱/۳۴ درصد YNB، 4×10^{-5} بیوتین، ۰/۵ درصد متانول، ۱۰۰ mM فسفات پتاسیم، pH = ۶) حل شدند. جهت القا راه‌انداز AOX هر

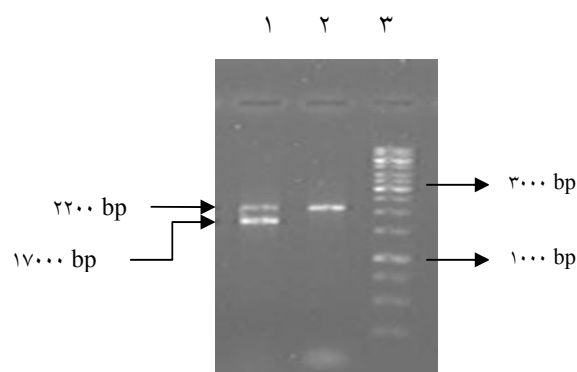
شکل ۱- الکتروفورز محصول برش آنزیمی پلاسمید نو ترکیب pKGH-Ta3 با آنزیم های *Xba I* و *Pst I*؛ چاهک ۱) محصول برش آنزیمی پلاسمید نو ترکیب؛ چاهک ۲) پلاسمید نو ترکیب بریده نشده؛ چاهک ۳) نشانگر وزن مولکولی DNA (1 kb DNA ladder Fermentas).

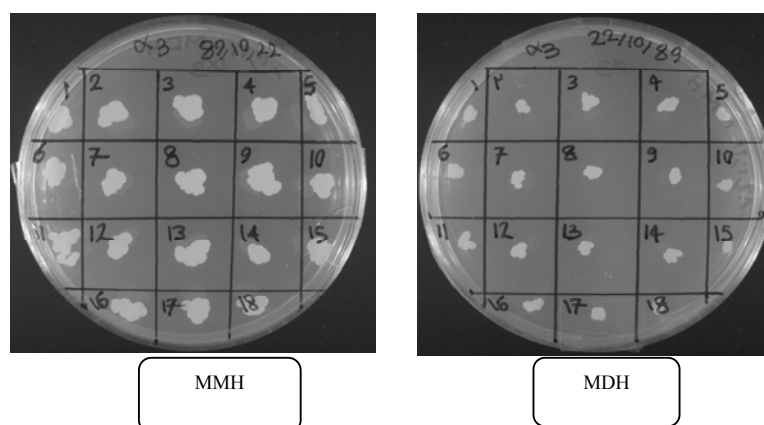
شکل ۲- تایید صحت همسانه سازی با واکنش PCR؛ چاهک ۱) تکثیر قطعه 1119 bp در پلاسمید نو ترکیب pKGH-Ta3؛ چاهک ۲) نشانگر وزن مولکولی DNA (1 kb DNA ladder Fermentas).

AOX1 در مخمر و ورود ژن خارجی بدون تخریب آن، انواعی که فقط بر روی MDH رشد کردند و تنها قطعه 1700 bp را در PCR نشان دادند، Mut^s . (استفاده از متانول با سرعت پایین به دلیل تخریب ژن *AOX1* ناشی از جایگزین شدن با ژن خارجی) و انواعی که روی هیچ یک رشد نکردند، Mut^- (عدم استفاده از متانول) بودند.

فنوتیپ مخمرهای تراریخت، کلونی آنها بر روی محیط های MMH و MDH کشت داده شد. کلونی هایی که بر روی هر دو محیط MMH و MDH رشد کردند (شکل ۴) و در واکنش PCR آنها نیز دو قطعه 2200 bp مربوط به ژن *AOX1* در مخمر و 1700 bp مربوط به ژن *btl2* تکثیر شده با آغازگرهای AOX دیده شد، Mut^+ (استفاده از متانول با سرعت بالا به دلیل وجود ژن

شکل ۳- تایید الحاق ژن *btl2* جهش یافته در ژنوم *P.pastoris* GS115 (چاهک ۱) محصول PCR تکثیر ژن لیپاز قرار گرفته در ژنوم مخمر با آغازگرهای AOX1؛ (۲) کنترل منفی؛ (۳) نشانگر 1 KB

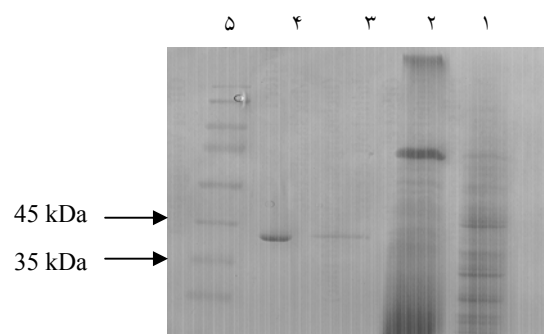

شکل ۴- کشت کلونی بر روی محیط به ترتیب از راست به چپ MDH و MMH

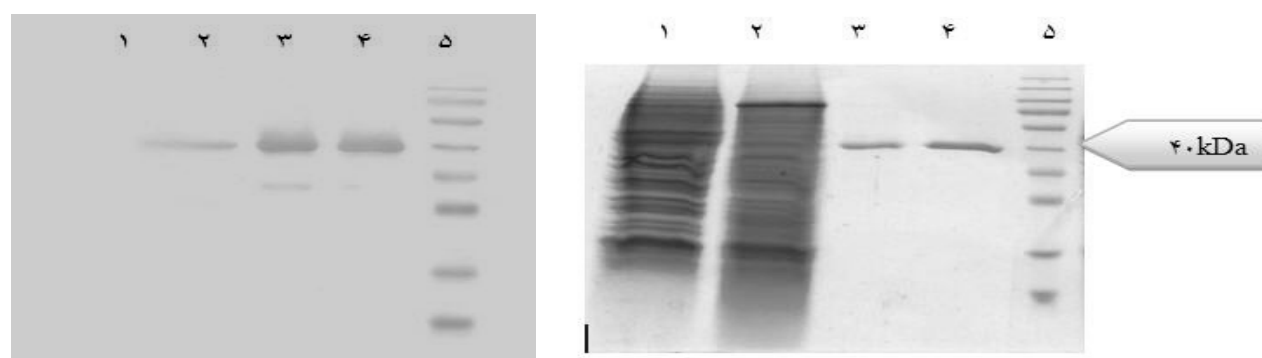
این پژوهش لیپاز خام تا ۳/۶ برابر با استفاده از ستون کروماتوگرافی تعویض یونی خالص شد، هنگامی که محتوای پروتئینی اندازه گیری شد یک پیک تشکیل شد. همانگونه که در شکل ۶ نشان داده شده، لیپاز خالص شده یک تک باند در ژل ۱۳ درصد SDS-PAGE در محدوده وزن مولکولی ۳۹ kDa نشان داد. در بررسی پروتئین با روش ایمنوبلات، لیپاز خالص شده در ردیف کنترل مثبت قرار گرفت و در موقعیت کنترل منفی باندی مشاهده نشد. پروتئین BTL2 با وزن مولکولی حدود ۴۰ KDa در شکل مشاهده می شود.

لیپازها به عنوان سومین آنزیم صنعتی دنیا و کاربرد گسترده در صنایع مختلف به عنوان موضوعی مهم تحت مطالعه و بررسی هستند. با توجه به تقاضا برای کاتالیزورهای حیاتی و کاربرد

برای بیان یک کلون از کلونی های نو ترکیب دارای فنوتیپ Mut^+ ابتدا در محیط YPG و سپس BMMH کشت داده شد و بیان لیپاز با متانول القا شد. آنالیز محیط کشت مخمر بعد از ۹۶ ساعت با ژل SDS-PAGE و تست پارانیتروفیل پالمیتات، ترشح لیپاز با وزن مولکولی حدود ۳۹ kDa به محیط کشت را تایید کرد (شکل ۵). در بررسی بیان با تست پارانیتروفیل پالمیتات رنگ زرد تولید شده نشان دهنده بیان و ترشح لیپاز در محیط کشت بود. جهت خالص سازی لیپاز جهش یافته ۲۱۰ میلی لیتر از محیط کشت حاوی لیپاز با استفاده از یک مرحله کروماتوگرافی تعویض یونی خالص سازی شد و با الکتروفورز ژل SDS-PAGE بررسی شد (شکل ۷). نتایج الکتروفورز نشان داد که لیپازهای خالص شده با کروماتوگرافی یک مرحله ای از خلوص مناسبی برخوردارند. در

شکل ۵- بررسی بیان لیپاز در مخمر *P.pastoris* GS115. چاهک (۱) مخمر GS115 قبل از القا؛ چاهک (۲) مخمر GS115 بعد از القا؛ چاهک (۳) سوپ محیط کشت BMMH؛ چاهک (۴) لیپاز استاندارد؛ چاهک (۵) نشانگر وزنی SMO671.

شکل ۶- مطالعه لیپازهای طبیعی و جهش یافته تخلیص شده با ستون کروماتوگرافی تعویض یونی توسط الکتروفورز و وسترن بلات. چاهک (۱) محیط کشت مخمر Gs115 (کنترل منفی)؛ چاهک (۲) محیط کشت بعد از القا؛ چاهک (۳) لیپاز طبیعی خالص (کنترل مثبت)؛ چاهک (۴) لیپاز جهش یافته خالص؛ چاهک (۵) نشانگر وزنی SMO671.

منابع

- Bornscheuer UT, Bessler C, Srinivas R, Krishna SH (2002) Optimizing lipases and related. enzymes for efficient application. *TRENDS in Biotechnology* 20: 433-437.
- Carrasco-Lo'pez C, Godoy C, Rivas BDL, Fernandez-Lorente G, Palomo J, Guisan J, Fernandez-Lafuente R, Martinez-Ripoll M and Hermoso JA (2009) Activation of bacterial thermoalkalophilic lipases is spurred by dramatic structural rearrangements. *Journal of Biological Chemistry* 284: 4365-4372.
- Daly R, Hearn MTW (2005) Expression of heterologous proteins in *Pichia pastoris*: a useful experimental tool in protein engineering and production. *Journal of Molecular Recognition* 18: 119-138.
- Godfrey T, West S (1996) *Industrial enzymology*. Macmillan press. London. UK.
- Drewenda ZS, Derewenda U (1991) Relationships among serine hydrolases: evidence for a common structural motif in triacylglycerol lipases and esterases. *Biochemistry and Cell Biology* 69: 842-851.

گسترده آنها در فرایندهای صنعتی، مهندسی پروتئین یکی از راه‌های موثر برای تهیه آنزیم‌هایی با ویژگی‌های مطلوب است. استفاده از مخمر متیلوتروف *P.pastoris* به عنوان میزبان سلولی برای بیان پروتئین‌های نو ترکیب نظیر لیپاز نو ترکیب در حال حاضر افزایش یافته است. این مخمر دارای راه اندازهای قوی بوده که بیان ژن خارجی را القا می‌کند بنابراین قادر به تولید مقادیر فراوانی از پروتئین هدف خواهد بود. در پژوهش حاضر انتظار می‌رود که حذف دامنه X3 اثراتی بر خصوصیات و فعالیت آنزیم داشته باشد. بررسی ویژگی‌های آنزیمی با توجه به تغییر اعمال شده در دست انجام می‌باشد.

Current Opinion in Biotechnology 13: 390-397.

Houde A, Kademi A, Leblanc D (2004) Lipases and their industrial applications. Applied Biochemistry and Biotechnology 118:155-170.

Kirk O, Borchert TV, Fuglsang CC (2002) Industrial enzyme applications. Current Opinion in Biotechnology 13: 345-351.

Leow TC, Zaliha RN, Rahman RA, Basri M, Salleh AB (2007) A thermoalkaliphilic lipase of *Geobacillus* sp. T1. Extremophiles 11: 527-535.

Jaeger KE, Eggert T (2002) Lipases for biotechnology.

Li N, Zong MH (2001) Lipases from the genus *Penicillium*: Production, purification, characterization and applications. Journal of Molecular Catalysis 66: 43-54.

Sharma R, Chisti Y, Banerjee UC (2001) Production, purification, characterization, and applications of lipases. Biotechnology Advances 19: 627-662.

Shu ZY, Jiang H, Lin RF, Jiang YM, Lina L, Huang JZ (2010) Technical methods to improve yield, activity and stability in the development of microbial lipases. Journal of Molecular Catalysis 62: 1-8.